

СТАНОВИЩЕ

Относно: дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

Изготвил становището: Проф. д.и.н. Христо Първанов

Въз основа на Заповед № ВО 38-742 от 22.12. 2015 г. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

Автор на дисертационния труд: Димитър Тодоров Димитров, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Социално-икономическа география“ при ГФ на СУ „Св. Климент Охридски“, отчислен с право на защита.

Тема на дисертацията: „Влияния на транспортната инфраструктура върху регионалното развитие на Североизточна България: ситуационен анализ, оптимизационен модел и средносрочна прогноза“.

Професионално направление: 4.4. „Науки за Земята“ и научна специалност: 01.08.02. „Социално-икономическа география /Регионално развитие/.

Вътрешната защита на дисертацията е проведена на: 11.12.2015 г. на заседание на научния семинар на катедра „Социално-икономическа география“ в ауд. 256, Ректорат на СУ „Св. Климент Охридски“

Трудът се състои от: 223 стр. текст, 32 фигури и 13 таблици. Малка част от тях са в текста, а по-обемните са дадени в приложението. Дисертацията е структурирана по следния начин: Увод, 6 глави, заключение, литература и приложение. Накрая са дадени приносите от направеното изследване и адресати за ползването на резултатите от научното изследване. **Ползваната литература** е от 128 заглавия.

Материалите за изготвяне на становището: дисертация и автореферат.

1. Актуалност на темата, цел, задачи и методи на научното изследване

Те са дефинирани и изяснени в увода на изследването. Темата на дисертацията е изключително актуална. Пространственото развитие на транспортната инфраструктура по територията е един от най-важните инструменти при провеждането на регионалната политика в страната. Транспортната инфраструктура е основният материален носител на цялостния социално-икономически и културен живот по територията.

Североизточна България е уникална от гледна точка на сравнителните преимущества на транспортно-географското си положение. Тя предоставя потенциални възможности чрез реализирането на определени транспортни проекти да се развият компонентите на транспортната логистика на интермодалните превози в Югоизточна Европа.

Целта и задачите на дисертацията са дефинирани ясно и точно. Посочените научни методи са приложени коректно в изследването.

2. Информираност на автора относно състоянието на проблема

Дисертантът Димитър Димитров познава в дълбочина проблемите на регионалното развитие и транспортната инфраструктура в Североизточна България. Запознат е с теоретичните и практико-приложните достижения в решаването на проблемите с транспортната неосигуреност на Североизточна България на автори работили преди него, чиито тези той коректно цитира в своето изследване. От целия текст на работата личи много доброто познаване на не само транспортните проблеми по територията, но и проблемите свързани с пространственото развитие на селищната мрежа, социално-икономическото и регионалното и развитие.

3. Теоретични изследвания на автора

Авторът със своето изследване обогатява понятийно-терминологичния апарат и разширява методологичния инструментариум на изследванията на транспортната инфраструктура. Актуализира дефиницията на категорията „транспортно-географско положение“ при новите общественно-икономически условия и динамика на развитието на транспортната инфраструктура и транспортните връзки. Дава съвременна дефиниция на много категории и понятия по транспортна география и регионално развитие. Разкрива и доказва връзката между пространственото развитие на транспортната инфраструктура и регионалното развитие на територията. Той прилага своя научна методика, чрез която разкрива генезиса на транспортната инфраструктура по територията, нейната пространствено-функционална обвързаност и рефлексите и при ситуирания регионален модел в Североизточна България.

Прилагайки два индекса: на транспортна инфраструктурна наситеност и осигуреност на територията, извършва типология на АТЕ / области и общини /, чрез което разкрива пространствените диспропорции при развитието на транспортната инфраструктура. Това е и оригинален научен принос на автора, който обогатява методичния апарат при изследването на диспропорциите в регионалното развитие на транспортната инфраструктура.

4. Структура на дисертацията

В глава 1. дисертантът прави логична обосновка на териториалния обхват и функционалната обвързаност на територията на Североизточна България. Логично е от транспортна гледна точка и за целите на регионалното планиране изследваната територия да бъде разглеждана като един транспортен район.

В глава 2. са разгледани понятийно-терминологичните теоретико-методологичните въпроси по транспортна география и регионално развитие. В нея авторът дава някои съвременни определения и интерпретации на основните категории и термини по транспортна география и регионално развитие. Логично и разбираемо е обяснена приложената методика в научното изследване.

В глава 3., която е и с най-голям обем е направен ситуационен анализ на формирането, функционирането и развитието на транспортната инфраструктура на територията на Североизточна България. Разкрита е периодизацията в пространственото развитие на транспортната инфраструктура в изследвания регион.

Детайлно са разгледани елементите на транспортната инфраструктура на отделните видове транспорт: автомобилен, жп, воден /морски и речен/, въздушен, тръбопроводен.

Изяснени са ролята и функциите на вътрешно-селищния транспорт, като елемент на функционалното стиковане между видовете магистрален транспорт при пътническите превози.

Разкрити са функциите и е извършено функционално ранжиране на формите на териториална организация на транспорта в Североизточна България: транспортните възли и транспортните центрове. Изяснено е значението им при пространствената организация и функционалната обвързаност на транспортната инфраструктура по територията.

Направена е типология на АТЕ в региона според индекса на транспортна инфраструктурта наситеност и обезпеченост на територията.

В глава 4. е извършен STEP-анализ, при който се прави оценка и прогноза за факторните влияния при перспективното развитие и функциониране на транспортната инфраструктура на територията на Североизточна България.

Доказват се според автора възможностите за генерирането на регионален синергетичен ефект от пространственото развитие на транспортната инфраструктура в съчетание с позитивните влияния и на други фактори.

В глава 5. е направена оценка на влиянията на пространственото развитие на транспортната инфраструктура върху регионалното развитие на Североизточна България.

Разкрито е влиянието на пространствения модел на транспортната инфраструктура върху формирането на специфичния модел „център-периферия“ формиран на нейната територия. Оценени са рефлексите върху регионалното развитие на линейните и точковите елементи на транспортната инфраструктура и тяхното влияние върху устойчивостта на селищната мрежа.

В глава 6. е предложен и обоснован оптимизационен модел за устойчиво и балансирано пространственото развитие на транспортната инфраструктура на територията на Североизточна България.

Направена е средно сročна прогноза за развитието и влиянията /регионални и локални/ на транспортната инфраструктура по територията на региона.

Направен е SWOT-анализ на територията на Североизточна България от гледна точка на развитието на транспортната инфраструктура в нея.

Разкрити са възможностите, чрез изпълнението на приоритетите и целите в Европейската транспортна стратегия: Транспорт-2050 да се оптимизира пространственото развитие и функционалната обвързаност на транспортната инфраструктура и това да се приложи като инструмент при провеждането на регионалната политика.

В заключението са направени изводите, които обективно се налагат от логиката на направеното изследване.

5. Основни резултати от направеното изследване. Приноси и насоки за бъдещата работа и публикации.

Авторът е приложил своя методика в научното изследване на пространственото развитие на транспортната инфраструктура.

Предложил е рационален пространствен модел за развитието на транспортната инфраструктура на територията на Североизточна България.

Формулирани са десет научни приноса на дисертационния труд.

По темата на научното изследване са направени 6 самостоятелни научни публикации.

Дисертационния труд е написан и оформен съгласно изискванията за такъв.

6. Критични бележки и препоръки

Дисертационният труд би могъл да бъде структуриран по-добре.

Според мен е рационално главите 1. и 2. да бъдат обединени в една, но бих искал да подчертая, че структурата е право на автора. Същата бележка би могла да се отнесе и към 5. и 6. глава.

При картните приложения има някои дублирания /карти, които онагледяват едни и същи обекти/.

При компютърния набор има допуснати малки грешки.

Авторефератът отразява напълно съдържанието на дисертационния труд.

Публикациите по дисертацията са достатъчно на брой и са в контекста на направеното изследване.

По отношение на приносите, считам че те коректно отразяват достиженията в научното изследване.

Забележките и препоръките направени по-горе не омаловажават факта, че Димитър Димитров е изпълнил изцяло целта и задачите на дисертацията.

7. Заключение

Дисертационният труд показва задълбочена теоретична подготовка на автора по проблемите на транспортната география и регионалното развитие. Приносите са реални.

Въз основа на изложеното до тук считам, че дисертационният труд на Димитър Тодоров Димитров напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и авторът му напълно заслужава да получи образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност: 4.4. „ Науки за Земята“ и научното направление: 01. 08. 02. „ Социално-икономическа география“ / Регионално развитие /.

27. 01. 2016 г.

Изготвил становището:

София

/Проф. д.ик.н. Христо Първанов/